

MEDIACIN

Nr 18/19 28 nov

MEDICINSKT MAGASIN UTGIVET AV LÄKEMEDELSKOMMITTÉN I VÄSTERBOTTEN

Utkommer varannan vecka.

Sökväg: regionvasterbotten.se Hälsa och Vård/Läkemedel/Behandlingsstöd och vårdriktlinjer/Läkemedel/För vårdpersonal/ samt **linda** /Vård/Läkemedel/

REDAKTION: Läkemedelskommitténs kansli
ANSVARIG UTGIVARE: Bo Sundqvist
REDAKTÖR: Therese Ahlepil 072-740 39 09
Nästa nummer utkommer torsdag 12 dec med
calendarieuppgifter för vecka 51 2019

Bidrag ska vara redaktionen tillhanda senast måndag
2 dec kl 12.00 till therese.ahlepil@regionvasterbotten.se
eller fax: 090-12 04 30
Postadress: Therese Ahlepil, Läkemedelscentrum, NUS,
901 85 Umeå

Effekt av hostmediciner

Akut hosta p.g.a. luftvägsinfektion är ett vanligt symptom. Många patienter använder hostmediciner i syfte att lösa upp slem eller för att dämpa rethosta. Den vetenskapliga evidensen kring effekten av hostmediciner är överlag svag, samtidigt som det finns risk för negativa effekter.

I Läkemedelsverkets bakgrundsdokumentation till sin rekommendation för behandling av nedre luftvägsinfektion från 2008, slås det fast att det för hostmediciner nästan inte finns någon modern dokumentation alls som fyller kriterier för good clinical practice (GCP). Ofta baserar sig värdering av effekten på klinisk erfarenhet eller på äldre studier av främst opiatderivat. Det finns också många naturläkemedel mot hosta och för dem finns det inte krav på visad effekt. Det finns en subjektivt upplevd klinisk effekt av hostläkemedel. Läkemedelsverkets slutsatser 2008 var att placeboeffekten sannolikt är stor, att det saknas modern dokumentation för effekten av hostdämpande medel samt att det saknas evidens för effekten av slemlösende medel. Därmed saknas evidens för rekommendation av farmakologisk behandling av hosta i samband med luftvägsinfektioner.

När det gäller effektiviteten av hostdämpande läkemedel i allmänhet gjordes en genomgång av litteraturen avseende läkemedel vid akut hosta hos vuxna och barn av Cochrane 2012 och 2014. Fokus var på OTC (over-the-counter)-läkemedel, dvs receptfria läkemedel, men även några studier med kodein var inkluderade. Författarna anger att resultaten måste tolkas med försiktighet, eftersom antalet studier för varje kategori av hostläkemedel var litet samt att många studier var av låg kvalitet och väldigt olika varandra, vilket försvårade en sammanvägd utvärdering av effekten. Konklusionen blev att det varken finns evidens för *eller* emot effekt vid akut hosta.

Exempel på hostdämpande läkemedel

Morfinpreparat

Under många årtionden har läkemedel baserade på morfin varit grunden för behandling med hostdämpande läkemedel. För kodein finns, enligt Läkemedelsverket 2008, ganska många studier från 50- och 60-talen där man anger god klinisk effekt, men effekten har sedan ifrågasatts i nyare studier. Det finns ytterst få vetenskapliga studier på rent morfin som hostdämpande läkemedel. En studie från 2007 visade en viss hostdämpande effekt av morfin vid kronisk hosta. Användning av opioider för att dämpa hosta medför risk för beroende och opioida biverkningar som till exempel sedering och förstoppning.

Etylmorfin finns i Sverige i Cocillana-Etyfin, som även innehåller senega- och cocillanaextrakt, samt i Lepheton, som även innehåller efedrin. Etylmorfin omvandlas delvis till morfin i kroppen och biverkningspanoramata liknar opioidernas. Cocillana-Etyfin innehåller även alkohol. Med dosering 10 ml 3-4 gånger om dagen motsvarar det ett glas vin per dag. Enligt Läkemedelsverket 2008 finns ingen vetenskaplig dokumentation för etyilmorfin, inte ens i äldre litteratur.

I slutet av förra året gjorde Dagens Medicin en kartläggning av regionernas rekommendationer för användning av hostmediciner. Rekommendationerna skiljde sig åt, många av regionerna hade inga rekommendationer alls kring användning av hostmedicin. Gävleborg är ett exempel på en region som vill minska användningen. Från och med december 2018 rekommenderar de sina läkare att Cocillana-Etyfin inte längre ska skrivas ut vid övre luftinfektion med hosta. Huvudorsakerna till beslutet anges vara bristen på evidens för effekt i kombination med att det är ett narkotiskt preparat med risk för beroendutveckling.

Beta-2-agonist - efedrin

Beta-2-stimulerare har historiskt ofta använts, inhaled eller per oralt, som ospecifikt hostläkemedel hos vuxna och barn. I Sverige finns

CALENDARIUM

MEDICORUM BOTNIAE OCCIDENTALIS

Calendarium tar upp t.ex. föreläsningar, kurser, disputationer och andra evenemang av medicinskt intresse i hela Västerbotten – bidrag mottages tacksamt!
När inte annat anges är platsen NUS

efedrin i Mollipect (i kombination med bromhexin) och i Lepheton (i kombination med etylmorfin). Enligt Läkemedelsverket 2008 finns studier som visar att det saknas hostdämpande effekt av beta-2 agonister vid akut bronkit/akut hosta och att beta-2-stimulerare har effekt vid hosta endast då det finns en underliggande astma.

Exempel på slemlösande substanser

Acetylcystein

Acetylcystein har slemlösande effekt in vitro, men efter peroral tillförsel blir koncentrationen i luftvägarna sannolikt för låg för att utöva någon slemlösande effekt. De studier som finns är av äldre datum, svårvärderade och är inte gjorda på i övrigt friska personer med slemhosta i samband med luftvägsinfektioner.

Bromhexin

För bromhexin finns enligt Läkemedelsverket 2008 bara enstaka studier vid akut luftvägsinfektion, men med tveksamt upplägg och svårtolkade resultat. Sammantaget finns ingen modern dokumentation som stödjer användandet av bromhexin vid akuta luftvägsinfektioner.

Senegaextract och cocillana-extrakt

Dessa finns i Cocillana-Etyfin. Traditionellt anses de ha viss slemlösande effekt men publicerade studier saknas.

Skrivet av Jennie Lundström, Apotekare, Region Norrbotten. Modifierat för Region Västerbotten av Therese Ahlepil, Apotekare samt Bo Sundqvist, ordförande Läkemedelskommittén

Källor

1. Farmakologisk behandling av nedre luftvägsinfektioner i öppenvård, behandlingsrekommendation och bakgrundsdokumentation. Läkemedelsverket 2008.
2. Smith SM, Schroeder K, Fahey T. Over-the-counter (OTC) medications for acute cough in children and adults in community settings. Cochrane Database of Systematic Reviews 2014, Issue 11.
3. Smith SM, Schoreder K, Fahey T. Over-the-counter (OTC) medications for acute cough in children and adults in ambulatory settings. Cochrane Database of Systematic reviews 2012, Issue 8.
4. Regioner saknar evidens för hostmedicin. Dagens Medicin 2018-12-27.
5. Weinberger SE, Silvestri RC. Treatment of subacute and chronic cough in adults. Up-to-Date. Topic 1428, version 18.0.
6. Mukolytisk effekt av acetylcystein gitt peroralt/via PEG-sonde. RELIS. 2010: spm.nr.2129
7. Cocillana och korstolerans med andra opioider. RELIS. 2017; spm.nr.29.
8. Expertens svarar om Cocillana-Etyfin. Evidens, Janusinfo, Region Stockholm. 2018-12-05.

